

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ГОМОВИЧ О.Я. Нетрадиційні методи навчання на уроках у початковій школі	56
ГОПОНЬКО С. І., ХОМА О. М. Вивчення елементів синтаксису в початковій школі на компетентнісних засадах	58
ГРАБ М. В. Інтеграція як одна із складових забезпечення якості природничої освіти майбутніх педагогів	60
ДЖАНДА Г. Б. Компоненти наступності професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах праксеологічного підходу	62
ДІДИК Я.В., ЛІБА О.М. Задачі як засіб розвитку творчого мислення молодших школярів на уроках математики	65
ДОБОШ О. М. Підвищення ефективності освітнього процесу в ЗВО за допомогою робочих зошитів	67
ДОБОШ О. М., КАРАМАНИЧ О.В. Професійна діяльність керівників (менеджерів) закладів освіти в полікультурному освітньому середовищі	69
ДОБОШ О. М., КОНКУС Р.А. Хмарні сервіси GOOGLE в аспекті управління ЗДО	70
ДОБОШ О. М., РУСАНЮК М.В. Технологія проєктування розвитку ЗДО	73
ДОБОШ О. М., СЕМСИЧКО І.В. Медіакомпетентність сучасного педагога як складова професійної компетентності	75
ДОБОШ О. М., ХАЛАН Т.Ю. Підготовка майбутніх вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку: виклики сьогодення ...	77
ЗУБ Н. Формування комунікативно-компенсаторної компетенції учнів старшої школи на уроках англійської мови	78
ЗЯБЛОВСЬКА Д.Є. Аналіз структури та змісту професійних компетентностей в освітніх програмах підготовки дизайнерів в Україні та Данії	80
ІВАНИЦЬКА О. Formation of intercultural competence of senior school learners in english lessons on the basis of local history material	82
ЙОВБАК А. В., ФЕНЧАК Л.М. Уплив сімейного виховання на формування особистості здобувача початкової освіти	84
КАМПОВ Н.В. Розвиток діалогічного мовлення молодших школярів у системі розвивального навчання на уроках української мови	86
КАС'ЯНЕНКО О.М. Сучасні форми роботи корекційного педагога з батьками дитини з особливими освітніми потребами	88
КАС'ЯНЕНКО О.М., МАТЬОЛА І. В., СЮГАЙ Є. В. Шляхи здійснення індивідуального підходу в процесі розвитку мовлення дошкільників	90
КАЧУР М.М., СТЕПАНОВА Л.П. Професійна підготовка вчителів мистецтва у системі полікультурної освіти	92
КИРИТА В., ФЕНЧАК Л.М. Особливості навчання сучасних школярів через призму теорії поколінь	93
КОБАЛЬ В.І., ЗАГОРОДНЯ Г.В. Мотивація педагогічних працівників ЗДО як функція управління персоналом	95
КОСТИЧ М.В., МИХАЙЛОВА К.В. Пізнавальна активність як прояв інтересу дитини до навколишнього світу	97
КОСТЬ Е. Ю., САМОФАЛ Л. О., ЛАЛАК Н. В. Вплив сім'ї та ЗЗСО на формування моральних цінностей дітей молодшого шкільного віку	99
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Навчальна практика як компонент розвитку творчого мислення здобувачів вищої педагогічної освіти	101
КУЗЬМА О. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Особливості національно-патріотичного виховання у початковій школі	103
КУРТА Я. The use of authentic materials for the formation of english linguistic and socio-cultural competence of secondary school learners	105
ЛАВРЕНОВА М.В. Освітній процес в умовах воєнного стану	107

уможливить розв'язання окреслених проблем і забезпечить упровадження інклюзивної освіти.

Література

1. Гоноболин Ф.Н. О некоторых психических качествах личности учителя. *Вопросы психологии*. 1975. №1. С.110–111.
2. Жадан Т. О. Готовність педагогів закладу загальної середньої освіти до роботи в інклюзивному просторі. URL: <https://naurok.com.ua/gotovnist-pedagogiv-zakladu-zagalno-seredno-osviti-do-roboti-v-inklyuzivnomu-prostori-266623.html>
3. Більшість українців негативно ставляться до дистанційної освіти – опитування. URL: <https://nus.org.ua/news/bilshist-ukrayintsiv-negativno-stavlyatsya-do-dystantsijnoyi-osvity-opytuvannya/>

УДК 37.091.3-028.76:373.3.016

ГОМОВИЧ О.Я.
Мукачівський державний університет

НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Урок – це динамічна та варіативна форма організації процесу цілеспрямованої взаємодії (діяльності та спілкування) вчителів та учнів, що включає зміст, форми, методи і засоби навчання та систематично застосовується для вирішення завдань освіти, розвитку та виховання у процесі навчання. Сучасний урок – це класичні форми урочного викладання, що постійно розвиваються, поєднують у собі нетрадиційні технології, потребують використання нетрадиційних методів та забезпечують ефективну соціалізацію особистості учнів.

Останнім часом все частіше використовується поняття «нетрадиційні уроки», яке, як свідчить аналіз джерел, не має єдиного загальноприйнятого визначення серед науковців і практиків. Нетрадиційний, на думку І. Малафійк, – це такий урок, в якого його традиційні елементи виконуються нетрадиційними способами і на цій основі структура цього уроку суттєво відрізняється від структури традиційного уроку. На цій підставі можна стверджувати, що нетрадиційний урок – це розвиток, рух структури традиційного уроку. Отже, якщо хоча б один елемент традиційного уроку буде реалізовано нетрадиційним способом, то вже такий урок певною мірою можна назвати нетрадиційним, або традиційним з нетрадиційним виконанням одного із елементів уроку. Автор акцентує увагу на тому, що навіть якщо кількість елементів уроку, виконаних нетрадиційним способом, буде невеликою, але такою, що приведе до суттєвої зміни структури уроку, то такий урок називатимемо повністю нетрадиційним [1, с.281].

Нетрадиційні уроки – одна з форм активного навчання, в ході якої здійснюється спроба підвищити ефективність навчання, можливість об'єднати і здійснити на практиці усі принципи навчання з використанням різних засобів та методів навчання.

Метод навчання, згідно із визначенням І. Малафіїк, – це шлях, яким здійснюється рух досвіду суб'єкта навчання, його розвиток. Цей шлях, на думку автора, пов'язаний з діяльністю вчителя та діяльністю учнів з досягнення цілей навчання. Метод навчання – складне педагогічне утворення, яке має системний характер, тобто є системою. Науковець виділяє його системні характеристики, зокрема: що є елементами системи (кожна система є сукупністю елементів), що виконує роль системотвірних чинників (у кожній системі діє їх декілька), яка її структура, як здійснюється характерна для даної системи взаємодія елементів, унаслідок чого у ній виникає системна (емерджентна) властивість, яка у свою чергу діє на всі атрибутивні ознаки системи (її морфологічні компоненти) [1, с. 218]. Важливою для нас є думка І. Малафіїк, що внутрішнім, або змістовим боком методів навчання є: рух змісту основ наук, техніки і мистецтв, які викладаються; логічний бік розумової діяльності учнів, що відповідає логіці засвоєної науки, а також віковим особливостям учнів; психологічний бік методу притаманний будь-якому навчальному процесові; різні види навчально-пізнавальної діяльності учнів, стимулювання і мотивація учіння [1, с. 222].

Ю. Бабанський трактує метод навчання як спосіб впорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача й учнів, діяльності, спрямованої на розв'язання завдань освіти, виховання і розвитку в процесі навчання. Автор вважає, що це категорія, яка не є інструментом впливу, вона стосується однаковою мірою як учителя, так і учня. Метод навчання, як стверджує Ю. Бабанський, – це спосіб взаємозв'язаної діяльності вчителя й учнів, але це не просто спосіб діяльності, а спосіб впорядкованої діяльності. Вираз «впорядкованої» надає діяльності статусу особливої організації цієї діяльності [2].

У структурі методу навчання – способи діяльності учителя і способи діяльності учнів – це взаємозв'язані між собою елементи системи, між ними існує органічний зв'язок, суть якого субординація, підпорядкування. Іншими словами, це означає, що методи навчання є такою взаємопов'язаною сукупністю, за якої способи діяльності учнів адекватні, тобто відповідні способам діяльності вчителя. І. Малафіїк стверджує, що зв'язок між цими елементами однобічний, у напрямі від способів діяльності учителя до способів діяльності учнів, тобто перший елемент (способи діяльності учителя) індукує адекватний йому другий елемент (способи діяльності учнів). Зрозуміло, що це не проста сукупність елементів, а власне така, яка забезпечує досягнення цілком конкретної мети навчання. Саме мета навчання і визначає способи діяльності учителя і відповідних їм способів діяльності учнів. Автор вважає, що в структуру методу навчання входять такі елементи: ціль навчання, способи діяльності учителя, способи діяльності учнів та конкретна психологічна закономірність засвоєння матеріалу [1, с. 224].

До нетрадиційних уроків відносять: інтегровані уроки (читання-мова, мова-природознавство та ін.); уроки змістовної спрямованості; урок-змагання; урок-мандрівка, подорож; театралізований урок та ін. Відповідно, проведення таких уроків передбачає використання вчителем нетрадиційних методів.

Нетрадиційні методи навчання – це різноманітні форми і прийоми, що відрізняються від методів традиційного уроку. Мета нетрадиційних методів навчання: формувати розвинуте критичне мислення, здатність мати власну точку зору; виробляти навички ефективного спілкування; навчати творчо працювати; формувати бачення самого себе, вміння критично, але адекватно оцінювати себе та інших тощо. Учителі початкових класів, відповідно до вимог НУШ, використовують ігрові методи, метод проєктів, метод ПРЕС, мозковий штурм, метод гронування, мікрофон, акваріум та ін. Викликають інтерес в учнів застосування на уроках інтелект-карт, методики шести цеглинок, LEGO та ін. Усі вони спрямовані на розвиток пізнавальної активності молодших школярів, забезпечують формування навчальних та інтелектуальних умінь та сприяють розвитку творчості. Зазначимо, що успіх вибору і використання нетрадиційних методів навчання в освітньому процесі залежить від фаховості вчителя початкових класів, рівня розвитку його творчих здібностей, креативності, інноваційності тощо.

Література

1. Малафік І.В. Дидактика: Навчальний посібник. К.: Кондор. 2005. 397 с.
2. Бабанський Ю.К. Оптимизация процесса обучения: Общедидактический аспект. М. 1981. 254 с.

УДК: 373.3. 016:81367(043.2)

ГОПОНЬКО С. І., ХОМА О. М.
Мукачівський державний університет

ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СИНТАКСИСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ НА КОМПЕТЕНТІСНИХ ЗАСАДАХ

Початкова школа працює за новим Державним стандартом, Типовими освітніми програмами та підручниками «Українська мова та читання». Освітній процес спрямований на формування ключових та предметних компетентностей. «Метою вивчення української мови та літератури, мов та літератур відповідних корінних народів і національних меншин є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти із застосуванням засобів різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою, мовами відповідних корінних народів і національних меншин для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей»[1].

Спілкування як процес вимагає засвоєння молодшими школярами усіх розділів мови, синтаксису зокрема. Слово, словосполучення, речення є важливими одиницями побудови тексту. Методика навчання української мови на компетентнісних засадах у центрі дослідження М. Вашуленка, О. Вашуленко, М. Захарійчук, К. Пономарьової та інших учених. За словами М. Вашуленка, «вивчення елементів синтаксису в початкових класах набуває особливого

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>